

Handläggare
Åsa Örnevik
Telefon: 0850815039

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2020-09-24

Reviderad avfallsplan för Stockholms kommun 2021-2024

Svar på remiss från avfallsnämnden

Förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till avfallsnämnden som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Avfallsnämnden har utarbetat ett förslag till reviderad avfallsplan för åren 2021-2024. Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en avfallsplan och syftet med planen är att ha en strategi för Stockholms stad och andra aktörers arbete inom avfallsområdet. Planen innehåller fyra huvudmål varav tre kvarstår sedan tidigare. Varje huvudmål kopplar an och syftar till att uppnå stadens långsiktiga mål i Vision 2040 Möjligheternas Stockholm. Avfallsplanens knyter även an till stadens miljöprogram 2020–2023 och klimathandlingsplan 2020–2023.

Förvaltningen är positiv till förslaget på ny avfallsplan och anser att det är en tydlig och ambitiös plan. Eftersom planen är en reviderad version är mycket av det som står i förslaget välbekant. Varje huvudmål har ett antal delmål som i sin tur har ett flertal åtgärder. Stadsdelsförvaltningarna föreslås ta ansvar för knappt trettio åtgärder vilka finns i bilagan Sammanställning av alla åtgärder och ansvariga. Förvaltningen bedömer att dessa åtgärder är genomförbara. Vissa är nya, andra är påbörjade och några har förvaltningen arbetat med en längre tid.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

Avfallsnämnden har utarbetat ett förslag till reviderad avfallsplan för åren 2021-2024. Förslaget har remitterats till ett antal instanser i staden, bland annat alla stadsdelsnämnder. Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en avfallsplan som omfattar både det avfall som kommunen har ansvar för och övrigt avfall. Planen ska redovisa mål

och åtgärder som kommunen långsiktigt planerar och innehålla uppgifter om allt avfall som uppkommer inom kommunen. Syftet med avfallsplanen är att ha en strategi för Stockholms stad och andra aktörers arbete inom avfallsområdet. Det gäller planering av nya områden, prövning av bygglov, tillsyn av miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i stadens ska hantera sitt avfall.

Tyngdpunkten i planen ligger på kommunalt avfall – avfall som uppkommer i hushållen och liknande avfall från verksamheter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ekonomiavdelningen och behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet 2020-09-17.

Remissvaret ska vara avfallsnämnden tillhanda 2020-09-30.

Ärendet

Av förslaget framgår att Stockholm är en av de snabbast växande regionerna i Europa. Den stadigt växande folkmängden innebär ökade krav på hantering av både hushållens och verksamheternas avfall samt tillräckligt med plats för återbruk och förebyggande åtgärder. I början av 1900-talet slängde varje svensk 25–30 kilo avfall per år, idag är mängden ungefär 465 kilo. Avfallsmängden per invånare i Stockholm har dock börjat avta och förväntas minska svagt under perioden.

Grunden för avfallsplanen ligger i globala, nationella och regionala miljömål och avfallsplaner. Flera delmål ansluter även till Stockholms stads miljöprogram 2020–2023 samt klimathandlingsplanen 2020–2023.

Förslaget till avfallsplan för 2021–2024 är en revidering av avfallsplanen för 2017–2020. Tre av de fyra huvudmålen är kvar men något omarbetade. Ett nytt huvudmål om minskad nedskräpning har tillkommit där åtgärder för att förebygga och avhjälpa nedskräpning samlats. Det tidigare huvudmålet om farligt avfall har tagits bort och delmålen samt åtgärder för detta ingår nu under övriga huvudmål.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Avfallsnämnden ansvarar för framtagandet av avfallsplanen. Under de flesta delmålen redovisas vad Stockholm Vatten och Avfall kommer att göra för att delmålen ska uppnås. Utöver det redovisas åtgärder som stadens förvaltningar och bolag kommer utföra som verksamhetsutövare för att uppnå målen. Där andra förvaltningar

och bolag har rådigheten är det viktigt att delmålen arbetas in i respektive verksamhetsplan och följs upp i verksamhetsberättelserna. Planen ska bidra till en positiv utveckling för boende och verksamma samt miljön i staden.

En stor del av den kommande periodens kostnader utgörs av en sorteringsanläggning i Högdalen samt uppförande av sopsugsanläggningar. Utöver det kommer även kostnader för av- och nyetablering av återvinningscentraler och återbruk.

Under varje av avfallsplanens fyra huvudmål ges en vision för hur det ska se ut år 2040. Visionsmålen syftar till att nå stadens långsiktiga mål i Vision 2040 Möjligheternas Stockholm. De fyra huvudmålen har sedan brutits ned till mer detaljerade delmål för planperioden 2021–2024 som i sin tur har kopplade åtgärder som kan bidra till måluppfyllelse. Se bilaga 2 för en tydlig uppställning av mål, delmål och åtgärder. Nedan redovisas de fyra huvudmålen.

Mål 1.

Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt

Stockholms stad eftersträvar att förebygga avfall genom att köpa rätt produkter i rätt mängder. Produkter återanvänds och repareras när så är möjligt. Staden strävar efter att förebygga förekomsten av och innehållet i avfallet i enlighet med EU:s avfallshierarki. Sambandet mellan ekonomisk tillväxt och att mer avfall genereras behöver brytas. En förutsättning för det är att resurser nyttjas effektivare, att konsumtionsmönstren förändras och att produkters livstid förlängs.

Mål 2.

Nedskräpningen i staden ska minska

Förutom att nedskräpade platser ser trista ut kan de skapa en känsla av otrygghet. Nedskräpning bidrar även till miljöskador genom läckage av mikroplaster och andra ämnen samt kan locka skadedjur. Stockholms stad bedriver ett aktivt arbete med att minska nedskräpningen på gator och torg, samt i parker och grönområden. Åtgärderna består i att öka städningen och att med kampanjer och kommunikation förändra medborgarnas attityd och beteende beträffande nedskräpning. Nya insamlingssystem provas och städning sker när människor ser.

Mål 3.

Avfallshanteringen ska anpassas till människan

Avfallshanteringssystemen ska fungera bra för alla som bor och

verkar i Stockholm. Hela hanteringskedjan ska präglas av en god arbetsmiljö, hänsyn till den omgivande miljön och till avfallslämnarna; från det att avfallet uppkommer, via insamlingen till att det slutligen omhändertas och behandlas. Redan innan avfall uppkommer ska förebyggande åtgärder och återanvändning vara enkla och självklara alternativ. De tre delar som behandlas under detta mål är:

- Kunskap, förståelse och befastande
- Tillgänglighet, användbarhet och användarvänlighet
- Arbetsmiljö

Kommunala verksamheter har ansvar för sitt verksamhetsavfall. För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamlingssystemen. Inom fastigheten har fastighetsinnehavaren ansvar för att det finns en väl fungerande och lättillgänglig avfallshantering.

Mål 4.

Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering

Detta mål har en central roll för måluppfyllelsen för alla övriga mål. I takt med att stadens befolkning och nyttjande av stadens resurser växer förväntas även mängden avfall som ska tas om hand öka. Även om mängden avfall per person kommer att minska bedöms befolkningsökning utgöra ett större tillskott under planperioden. Även om storstaden har generella förutsättningar för en effektiv avfallshantering är det en utmaning att skapa system som är lättillgängliga, miljö- och kostnadseffektiva och samtidigt väl anpassade till stadsmiljön. Stockholm behöver också anpassas till ett föränderligt klimat. Kraftiga skyfall och höjd havsnivå leder till översvämningsrisker och kan påverka var anläggningar behöver placeras så att inte funktionen slås ut.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget på ny avfallsplan och anser att det är en tydlig och ambitiös plan med skärpta krav på cirkulär ekonomi och minskad resursanvändning. Eftersom planen är en reviderad version är mycket av det som står i förslaget välbekant.

Avfallsplanens kopplingar, vilka synliggörs i löpande text, till stadens miljöprogram 2020–2023 och klimathandlingsplan 2020–2023 skapar en bra helhet och gör det enklare att arbeta in delmål och åtgärder i nämndens verksamhetsplan och att göra uppföljning i verksamhetsberättelsen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Varje huvudmål har ett antal delmål som i sin tur har ett flertal

åtgärder. Stadsdelsförvaltningarna föreslås ta ansvar för knappt trettio åtgärder vilka finns i bilagan Sammanställning av alla åtgärder och ansvariga. Förvaltningen bedömer att dessa åtgärder är genomförbara. Vissa är nya, andra är påbörjade och några har förvaltningen arbetat med en längre tid.

Förvaltningen anser att en huvudansvarig förvaltning eller bolag ska utses när en specifik åtgärd handlar om samverkan mellan olika verksamheter i staden. Saknas ett tydligt uppdrag är det lätt att ingen tar initiativet till att genomföra åtgärden. Ett exempel på åtgärd som ska utföras av stadsdelsförvaltningarna är att vi ska kommunicera kring arbetet med att hålla rent samt motverka nedskräpning. Förvaltningen gör bedömningen att stadsgemensamma kommunikationsinsatser är effektivare än ett delegerat ansvar kring kommunikation.

Genom att utöka material- och energiåtervinning inklusive matavfall bidrar vi till cirkulär ekonomi där uttaget av råvaror minskar. Insamling av matavfall minskar utsläpp av växthusgaser då de används till förnybart bränsle. Bättre är insamling via kombitank än kärl då även transporterna minskar. För att kunna göra detta behöver vi medel till miljöhus, installation av matavfallskvarn och kombitank, miljöskåp, kärl och annan utrustning. Detta är alltså investeringskostnader och driftkostnaden hamnar sedan på förvaltningen. Vad förvaltningen ser är att driftkostnaderna minskar då vi producerar mindre mängd hushållsavfall och klimatnytta ökar. Förvaltningen föreslår att effektiv avfallshantering ska inkluderas i ansökan för klimatinvesteringsmedel.

Stockholm vatten och avfalls Pop-up återbruk har ett positivt utfall av att öka återbruket i staden. Förvaltningen har en nära dialog med SVOA om att utöka de två placeringarna av Pop-up återbruk inom stadsdelsområdet. Dock så är containrarna skrymmande och kräver mer plan yta än parkmiljön har att erbjuda. Förvaltningen föreslår en mini-Pop-up som kan vara mer flexibel i placeringen.

Skarpnäcks arbetsmarknadsåtgärd Mediabox byggde på uppdrag av förvaltningen en hemsida som motsvarade Stocket år 2015. Anledningen att projektet fallerade var att omsättningen var för låg. Nu när hela staden har möjlighet till återbruk av varor via Stocket ser förvaltningen att det är av allra största vikt att även verksamheter som skola, förskola och äldreomsorg får kännedom om Stocket. Därför är informationsinsatser om cirkulär ekonomi, varför återbruket behöver öka och avfallet minska av vikt.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Ytterligare ser vi utmaningen i kommunfullmäktiges mål om att 5 000 annonser ska publiceras då det inte nödvändigtvis betyder att bokningar av varor görs från Stocket. Förvaltningen menar att ett mål för bokningar av varor och möbler från Stocket för att få ett flöde av varor i staden och ett ökat återbruk bör utredas. Samt att även svar på efterlysning inkluderas i statistiken.

Det är tydligt i planen att elavfall och farligt avfall är hushållens och verksamhetsutövarens ansvar samt att det bästa avfall är det som aldrig uppstår, vikten av en cirkulär ekonomi. Stadens nya leasingavtal på telefoner riskerar kortare användningstid då avtalen löper på tre år men vid tidigare köp av telefoner användes de i fem till åtta år. Upphandling av digital utrustning är ett utvecklingsområde där fokus på prestanda bör integreras än mer och öppna möjligheterna för rekonditionerad utrustning. Förvaltningen föreslår att staden i kommande upphandlingar ställer ökade miljö – och klimatkrav på LCA och återanvända material samt biologiskt nedbrytbara material där möjlighet finns, till exempel i engångsmaterial.

I planen nämns att hämtningstjänster för grovavfall kommer att utvecklas. Grovavfall är en utmaning för verksamheterna då det ofta är skrymmande och inte ingår i hämtning av återvinningsfraktionerna. Det framgår inte i planen om stadens egna verksamheter är inkluderade, förvaltningen önskar ett förtydligande.

Det är ofta skräpigt kring stadens återvinningsstationer, bland annat i Skarpnäcks stadsdelsområde. Detta kan delvis bero på att det är svårt för invånare att veta var de kan lämna vissa typer av avfall såsom batterier och elavfall som därför lämnas vid sidan av stationerna. Förvaltningen instämmer i att det behövs säkra och lättillgängliga system för insamling av farligt avfall, liksom för andra typer av avfall. Ett förslag är att vid återvinningsstationerna marknadsföra den mobila hämtningen av elavfall och farligt avfall samt publicera Pop-up återbruks turlista. Nudging, det vill säga att designa situationer som gör att det blir lätt att göra rätt, riktade insatser för beteendeförändring. Vilket har använts framgångsrikt i andra kommuner för att hjälpa innevånarna att göra rätt och minska nedskräpning i stadsmiljö.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Maria Mathiasson Laxvik
Stadsdelsdirektör

Jonas Ransmyr
Ekonomichef

Bilagor

1. Avfallsnämndens förslag till reviderad avfallsplan för
Stockholms kommun 2021–2024
2. Sammanställning av alla åtgärder och ansvariga

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Mathiasson Laxvik, Stadsdelsdirektör	2020-09-01
Jonas Ransmyr, Avdelningschef ekonomiavdelningen	2020-09-01